GAZETA LWOWSKA.

W Piątek   Nro. 51.   5. Maia 1826.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

— *Z Wiednia d.* 28. *Kwietnia.* —

N. Pan dał W. Krzyż Król. Węgierskiego orderu S. Szczepana Infantowi Portugalskiemu, Dom Miguel.

Gazeta Preszburgska donosi z d. 26. Kwietnia: Zjechał tu z Wiednia w d. 21. t. m. o godz. 11 przedpołudniem Arcy-Xiąże Karol Ludwik C. K. Jenerał Feldmarszałek, wraz z swoią małżonką Arcy-Xiężną dla odwiedzenia Arcy-Xięcia Palatyna i ze wszelkiemi należnemi honorami został przyięty. Arcy-Xiąże po obiedzie u Arcy-Xięcia Palatyna wyiechał znowu na powrót do Wiednia.

Po wielu obradach w ostatnich dniach, wzięły Stany na posiedzeniu cyrkularnem z d. 22. pod rozwagę rezolucyią N. Pana z d. 9. t. m. do nich wydaną.

Gazeta połączona Budy i Pesztu donosi z d. 23. Kwietnia: Dotychczas był Kwiecien suchy i wietrzny, powiększey części chłodny, mróz w d. 20. i 21. uszkodził wiele rośliny ogrodowe, nawet winnice zostały dotknięte; w przecięciu piąta część rozwinionych ponczków winnuey macicy z gruntu przepadła, a szczególniey na dolinach mniey na wiatr wystawionych i podobnie ku zachodowi słońca, więcey nierównie iak na wzgorzach i ku wschodowi.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Indyie Zachodnie.

Gwiazda udziela z pisma: *Globe and Traveller* po krótce treści traktatu handlowego między Francyią a Rządem Haytyckim zawartego, którego iakeśmy namienili, Prezydent Hayty niepotwierdził. Traktat ten służyć ma do obiaśnienia i uzupełnienia rozporządzenia, przez które niepodległość Hayty uznaną została.

Pierwszy artykuł traktatu obiaśnia pierwszy paragraf pierwszego artykułu rozporządzenia, że Francyia na rzecz innych Państw zrzeka się swoiego dotychczasowego wyłącznego prawa handlowania z Haytą, iednak w tym sposobie, że ten akt zrzeczenia nie ma szkodzić niepodległości Hayty trzecim artykułem tegoż rozporządzenia oney przyznaney.

Drugi artykuł przepisuie bliższe warunki pod któremi okręty Francuzkie i towary maią prawo do mnieyszéy iak innych narodów, opłaty. Płody Haytyckie wprowadzone do Francyi na okrętach Francuzkich, wyiąwszy cukier, podlegać będą połowie opłaty, którą uiszczać należy we Francyi od płodów osadniczych innych Mocarstw Europeyskich.

Ma być ieszcze zawarta ugoda szczególna o wzaiemniey opłacie beczkowego i innych. Okręty Haytyckie nie będą przypuszczane do osad Francuzkich. Reszta ugody dotyczé się mianowania Konzulów i opieki dla poddanych Mocarstw umawiaiących się iakoteż maiątku tychże poddanych.

Gazety Haytyckie z d. 6. Marca zawieraią plan do pożyczki, która za pozwoleniem Prezydenta przez wydział centralny do pożyczki będzie w Port-au-Poince otworzoną, aby przypadaiącą w następnym roku drugą piątą część summy wynagrodzenia 150 mil. frank. Francyi przyrzeczoney wypłacić. Plan ten zwróciwszy uwagę Haycianów na korzyści pożyczki w kraiu, podaiącey onym środki pozbycia swoich kapitałów i zapasu produktow z procentem, i połączenia ścisłey swoiego z interesem Rządu, tak daley wyraża: »Pożyczka ta wyniesie 6 mil. Gourden (piastrów) na którą podpisanym ma być wydanych 60,000 akcyy na roczne dochody, każda po 100 Gourdów, w obiegu po 95 procentu, na okaziciela brzmiących i 5 procentu przynoszących. Wypłata nastąpi w 10 latach ponieważ każdego roku w d. 1. Czerwca wyciągniona losem 1/10 akcyy, wypłaconą zostanie. W tym celu we wszystkich gminach otworzone będą księgi, w które będą się mogli zapisać tak kraiowcy iakoteż obcy, którzy zechcą mieć udział do pożyczki. Miasto gotowych pieniędzy przyymowane będą także płody osadnicze, podług taryfy zgadzaiącéy się z ceną dnia i mieysca, w którem będą odstawione.«— Plan ten datowany z d. 12. Lutego a upoważnienie Rządu załączone z d. 21. Lutego.

Zjednoczone Stany Ameryki północnéy.

Podług Gazet Londyńskich, Prezydent Izby handlowéy w Nowém-Yorku żądał w petycyi do reprezentacyi narodowey — przy rozbiorze środków, które Angliia przedsięwzięła, aby handel Ame-

ryki południowéy tylko sobie przywłaszczyć, mianowicie: odmiany swego systematu osadniczego i ogłoszenia swych zachodnio-Indyyskich osad wolnemi portami — po Amerykańskim Kongresie środków do zniweczenia tego planu. Życzy ón mianowicie rozciągnienia korzyści zwrótu cła na dwa lata, zredukowania cła od wywozu na 1 procent, kredytu dla tych, którzy wywożą, ieżli opłaty 20 procentu przewyższaią, dozwolić wprowadzenia płynnych artykułów w beczkach naymniey 50 galonów, i wyprowadzania na małych okrętach przy zwrocie cła. Związki Ziednoczonych Stanów z nowemi Amerykańskiemi Państwami (dodaie proszący) są wielkiey wagi dla Ameryki północney handlu żeglugi, fabryk i dochodów.

Senat Ziednoczonych Stanów potwierdził mianowanie PP. Richarda C. Andersona z Kentucky i J. Sergeanta z Pensylwanii na Komissarzów Ziednoczonych Stanów przy Kongresie Panamskim. P. Rochester z Nowego-Yorku mianowany Sekretarzem Poselstwa. W skutek Poselstwa Prezydenta Ziednoczonych Stanów do wspomnionego Kongresu ściągaiącego się, wysłani tamże Komissarze nie powinni mieć udziału do żadnego aktu, któryby obrażał Mocarstwa Europeyskie.

Nastepuiące wnioski uczynione być maią Kongresowi dla narady ze strony Zjednoczonych Stanów: Zniesienie korsarzów; ustanowienie zasady fundamentalnéy, że bandera zasłaniać powinna towary; zmnieyszenie liczby artykułów, uważanych za przemycone, i zniesienie blokad, które nigdzie tylko na papierze istnieią. Wniesiona ma być także zasada do narad, aby żadne Europeyskie Mocarstwo nie mogło zakładać nowych osad na stałym lądzie Amerykańskim. Nakoniec przełożone będą środki iakich się iąć, by przeszkodzić wywozowi Negrów. Jeżli Kongres nieprzystanie na wnioski Ziednoczonych Stanów względuie tych przedmiotów, tedy ich Pełnomocnicy nie maią do żadney należeć uchwały, któraby się na innych zasadach iak tylko napodanych przez Ziednoczone Stany opierała.

Ameryka Hiszpańska.

Gazety Buenos-Ayreskie do d. 27. Stycznia zawieraią co następuie: Jenerał Powstańców Lavalleja donosi, że Pułkownik iego, Leonardo Oliwera pobił korpus Brazyliyski w Bandzie, i ubiegł obadwa zamki San Miguel i Santa Theresa, na granicach położone, i za klucze kraiu Brazyliyskiego uważane; zabitych lub ranionych było 20 Brazyliyczyków a 70 do 80 wzięto w niewolę; reszta prawie w koszulach uszła w góry. Admirał Brazyliyski Lobo wypłynął w d. 8. z Montevideo ze swoią eskadrą, złożoną z dwóch korwet, 3 bryganty n, 2 szonerów i 5 mnieyszych okrętów, aby iak słychać umocnił wyspę Martin Garcia. Oficerowie tych okrętów, sądząc po imionach, zdaią się być Anglikami. Okręt Angielski liniowy Wellesley, przybyły z Rio-de-Janeiro, zawinął w d. 5. do Montevideo. Rząd w Buenos-Ayres czyni wielkie usiłowania do utworzenia eskadry; zakupił 2 brygi i 1 galiotę i takowe uzbroił. Admirał Buenos-Ayreski, Pułkownik Brown, wyszedł pod żagle w d. 13. dla rozpoznania eskadry Brazyliyskiey, blokuiącey z 22 okrętów złożoney; eskadra ta nie chciała stoczyć bitwy, którą tenże oney proponował; iednakże takowa zaszła w d. 21., w którey udało się Pułkownikowi wziąć szalupę kanonierską Brazyliyską.

Brazyliia.

Dziennik Bahiyski z dnia 12. Stycznia zawiera obszerny list do Redakcyi tego pisma, z którego okazuie się, że ogłoszenie odezwy Króla Portugalskiego, w którey uznaie niepodległość Brazylyi, dało powód do nieiakich niespokoyności w Bahii. Diario Fluminense z d. 30. Stycznia donosi w téy mierze: »Przez okręt amerykański Pensylwaniia, który tu w d. 26. t. m. zawinął z Bahii, otrzymaliśmy wiadomość o rozruchach zaszłych w Bahii w d. 29, 30 i 31 Grudnia. Z tych wiadomości pokazuie się, że przy ogłoszeniu król. portugalskiéy odezwy obiawiło się nieukontentowanie. W d. 29 Grudnia wszczął się spór między Portugalczykiem a Feldfeblem w Bahii urodzonym, który od Portugalczyka doznał nieprzyzwoitego obeyścia się; dnia następuiącego pryyszło znowu do kłótni między Brazyliyczykami a Portugalczykami, w którey zabito pięć lub sześć osób, iednakowoż przedsięwzięte środki przez władzę cywilną i woyskową zupełną przywróciły spokoyność.«

Hiszpaniia.

Podwyższenie opłaty od żywności przy wprowadzeniu oney do Stolicy dało powód do zaburzenia ludu w d. 9. z. m. Buntownicze kupy zebrały się na placu Puerta de Sol, Piazza Major i na innych; zamiarem ich było oprzeć się przemocą dnia następuiącego pobieranym opłatom przy bramach miasta. Woyska stały w nocy pod bronią a patrole przeciągały przez miasto. Jeden z tych napotkał przy iedney bramie na kupę pospólstwa kiiami opatrzoną. Na widok woyska rozeszła się taż bez oporu. Rano rozsiano nayniespokoynieysze wieści, a że się do wieczora nie potwierdziły, zostały umysły znowu uspokoione, gdy niespodziewane zdarzenie nanowo ostrożność Władz obudziło. Koło 11. godziny pięciu król. ochotników wyszło z domu niedaleko kościoła S. Franciszka i udało się do dziel-

nicy przez pospolstwo zamieszkaney. Rakieta pękła blisko tychże. Natychmiast zawołali, że to był wystrzał z pistoletu na nich wymierzony, i tak sąsiadów wprawili w niespokoyność. W iedney chwili zbiegło się 120 zbroynych ochotników król. grożąc, wniyściem do mieszkań Negros, dla zadosyćuczynienia sobie za tę krzywdę. Poczt pułku Ułanów Królowey Amalii w tey części miasta rozłożony, przybył dla rozproszenia burzycieli spokoyności, został atoli odparty, iakoteż drugi znacznieyszy. Cały pułk iął za broń i chciał wszystkie przystępy do ulicy, gdzie był rozruch, osadzić. Niebawem ukazał się Pułkownik ochotników P. Willamis i starał się swoich ludzi uspokoić. Pomimo iego łagodności nie słuchano go, a wątpiąc, aby ich dobrocią przywiódł do porządku, rozkazał Ułanom dać do nich ognia. Na to zdarzenie przybył na to mieysce sam Jeneralny Kapitan Prowincyi i Gubernator miasta. Ochotnicy rozproszyli się i spokoyność przywrócono.

Dawnieyszy Numer Gwiazdy zawiera z Madrytu z d. 6. Kwietnia, co następuie: »Zdaie się że nadzwyczayne środki tak na brzegach Gallicyi iako i na brzegach Santanderu i prowincyy Baskiskich, są rezultatem wiadomości powziętych przez Rząd Hiszpański z zeznania Bazana, iego wspólników i papierów przy nich nalezionych. Jeźli dość pewnym wieściom mamy dać wiarę, główna treść onych iest następuiąca: W Londynie istnieć ma wydział rewolucyyny kieruiący, któremu Mina przewodniczy, a do którego należą: Romero Alpuente, Ruiz de la Vega, i Flores Estrada, byli Deputowani a zaciekli Kommuneros. — Zbiegli do Londynu rewolucyioniści tworzyć maią dwa towarzystwa, Pracownicy Waldesów (*Labradores del bosque*) i Przyiaciele dobrego (*Amigos del bien*). Towarzystwa te złożone są z Francuzów, Włochów, Portugalczyków i Hiszpanów. Takowe trudnią się nadewszystko środkami zrewoltowania Hiszpanii, i w tym celu Posłowie Mexyku, Kolumbii i Buenos-Ayres daią zbiegom pieniędzy. Główna wyprawa ma być wymierzoną przeciwko Galycyi, pod sprawą ślachcica prowincyi, Podpułkownika artyleryi Pineyro, dobrego żołnierza, mianniącego się Margrabią Bendana, chociaż tylko iest bratem prawdziwego Margrabiego. Inny woyskowy z Galicyi, nazwiskiem Barros, były naczelnik polityczny Korunny, dobrze znany przez swe nieprzyzwoite zdania, iakoteż przez wpływ, iaki ma na część ludności tego kraiu, mieszka na teraz w Oporto w Portugalii, i na granicach Hiszpanii pod Tuy ma 6,000 broni ukrytey. Dway inni rewolucyioniści, Casedo, znakomity Oficer artyleryi i iego teść Pacheco, były chyrurg i dziennikarz, człowiek małych zdolności, mieszkaią w Lizbonie i utrzymuią listowanie z osobami maiącemi naywiększy wpływ w Portugalii. W Ferolu, Korunnie, St. Jago, Kartagenie, Walencyi i Grenadzie istnieć maią towarzystwa republikańskich wolnych mularzy i być w związku z wydziałem w Londynie. Byli Deputowani Ovale i Polo, maią być upoważnieni tem, co się dotycze Gibraltaru. Nakoniec były Francuzki Pułkownik, Członek Wydziału, utykaiący na prawę nogę, udać się miał potaiemnie w ostatnich dniach Lutego do Hiszpanii.«

Wielka Brytaniia i Irlandyia.

P. Abercrombie wniósł w d. 11. Kwietnia w Izbie Niższey o pozwolenie przełożenia bilu, maiącego za cel odmianę i poprawę istnieiącego na teraz systematu wyborowego Członków Parlamentu w Edymburgu. To miasto, liczące teraz 100,000 mieszkańców, poseła iednego Reprezentanta do Parlamentu, i ten wybierany iest przez tameczną Radę Stanu z 33 osób złożoną, tak, że lud w tym wyborze żadnego nie ma głosu.— P. Dundas sprzeciwiał się temu, ponieważ przezeto byłyby zniweczone prawa Magistratu Edymburskiego, i od kilku wieku w mocy istnieiące przywileie. Postępowanie Magistratu Edymburgskiego po wszystkie czasy było nieskazitelne i teraz chcianożby go zhańbić i odiąć mu zaufanie, którego nie nadużył? — Sir Fr. Burdett mienił teraźnieyszy systemat wyborowy w Edymburgu i w całey Szkocyi widocznie naruszaiący prawa ludu. — P. Kanning wniósł, że systemat ten iest złem, iednakże twierdził, że z odmiany wynikłoby iesze gorsze złe. Przypaściwszy, że potrzeba odmienić ten systemat dla dobra Szkocyi, czemu zaprzecza, tedy należałoby począć od Anglii, gdzie mnóstwo takowych systematów wyborczych istnieie. Zacny P. Abercrombie iest Reprezentantem Angielskiego miasteczka Calne, i mniey iak przez 33 osób wybrany. — Przy głosowaniu było 97 głosów za, a 122 przeciwko, zatem prośba P. Abercrombie odrzuconą została. — Reszta rozpraw tyczyła się planu P. Hume, zniesienia opłaty od wniyścia do opactwa Westminsterskiego za oglądanie pomników.

Nową czteroprocentową pożyczkę Angielską przedawali spekulanci na dostawę po 1/2 procentu nagrody nad *Pari*. Tymczasem wielu wątpi, czyli takowa przyydzie do skutku.

Francyia.

Gwiazda donosi pod d. 19. Kwietnia: Marszałek Marmont wyiechał dzisiay do Petersburga. Orszak iego składał się ze czterech powozów. Kawalerowie Poselstwa udaią się sami do Berlina, gdzie Poseł ma się kilka dni zatrzymać i być

obecnym wielkim obrotem woyska Pruskiego. Oprócz czterech Adjutantów Marszałka towarzyszy temuż Hrabia Croix i Hrabia Durat, iako Oficerowie służby. Sądzą, że Koronacyia Cesarza odbędzie się w d. 13. Czerwca w Moskwie, a Koronacyia iako Króla Polskiego w Warszawie w pierwszych dniach Sierpnia.

Kommissyia Izby Parów w proiekcie do ustawy, dotyczącey się podziału wynagrodzenia, wniosła na różne odmiany. Nayważnieysza zamierza zapewnić roszczenia wierzycieli byłych osadników.

W d. 14. Kwietnia przystąpiła Izba Deputowanych do rozbióra drugiego artykułu nowey taryfy cła: »dotyczącego się szczególney opłaty na korzyść pewnych kolonialnych produktów ziemi osad Francuzkich w obu Indyiach i Afryce.« Jenerał Sebastiani, korzystaiąc z tey sposobności, zwrócił uwagę na ofiary, iakie kray macierzysty swoim osadom w Antillach niesie, płacąc corocznie za ich cukier więcey, iak 30 mil., iakby takowy kosztował w Indyiach, Brazylii, Ameryce południowey, z któremito kraiami mógłby wniyść w korzystne związki handlowe. Za stratę monopolium cukru możnaby osadom dozwolić wolnego handlu z Ameryką południową, i to pozwolenie utrzymałoby ie dla kraiu macierzystego w większey uległości, iak wszystkie tamże kosztowne stanowiska marynarki. Minister Skarbu odpowiedział: »Odmiana w systemacie osadniczym byłaby bardzo szkodliwą dla Francyi; połowa iey okrętów handlowych płynie do osad; zatrudnionych iest 15,000 maytków; osady biorą rocznie za 40 do 50 mil. Francuzkich płodów przemysłu, a ich cukier wystarcza na zużycie Francyi.« — Drugi artykuł został potem przyięty, tak trzeci, czwarty i piąty, stanowiące cło wychodowe na różne Francuzkie produkty ziemi. Artykuł szósty opiewa o nagrodach i zwrócie cła przez Rząd wniesionych przy wywozie różnych Francuzkich wyrobów przemysłu. Kommissyia przełożyła podnieść nagrody od wywozu sukien Francuzkich i innych materyy wełnianych do 10 procentu wartości. P. Syrieys Mayrinhac sądził za dostateczne 7 1/2 procentu, atoli dodatek iego na uwagę Ministra Skarbu odrzucono: że wprawdzie nagroda zdaie się być za wysoką, gdyż nie wszystkie wyprowadzane sukna z obcey wełny są robione; tymczasem podwyższenie nagrody iest doświadczeniem, o którego użyteczności przyszłość nauczy. — Dalszy rozbiór tego artykułu odłożono.

Kommissyia śledcza Izby Parów słuchała w d. 18. Kwietnia w sprawie Ouvrarda P. Franchet, Jeneralnego Dyrektora Policyi Królestwa; P. Tourina, Notaryiusza; P. Saulty; Hrabiego Semallé i Hrabiego Bruges.

Prussy.

Gazety Berlińskie z d. 20. Kwietnia donoszą, co następuie: »Xiążę Wilhelm Pruski (syn Króla) powrócił z Petersburga. — Onegday przed południem o godzinie 10 1/2 ziechali tu z Petersburga Król: Bawarski Feldmarszałek Xiążę Wrede i Xiążę Wellington i wysiedli w domu gościnnym Rzymskim pod lipami. Słychać, że Xiążę po obrotach woiennych przez Krola nakazanych, na których znaydować się będzie, uda się w dalszą podróż przez Hallę. W orszaku Xięcia są Lord Fitzroy-Sommerset i Dunglas, iakoteż P. Hume. — Jenerał Major, dowódzca szóstey brygady milicyi, Thile I., przybył z Petersburga, a Król: Angielski Gabinetowy goniec Weckerson z Londynu, — Wyiechali ztąd: Jenerał Porucznik Wirtembergski, Jenerał Kwatermistrz i nadzwyczayny Poseł na Cesarsko-Rossyyskim Dworze, Baron Varnbüler, do Stutgartu, a Jenerał Major i Jenerał Adjutant Cesarza Rossyyskiego, Hrabia Potocki, do Petersburga. — Cesarsko-Rossyyski Feldjeger Siegesmund i Królewsko-Francuzki Gabinetowy goniec St. Romain, iako gońcy z Petersburga iadący, udali się do Paryża.«

Rejencyia Akwizgrańska wydała policyyne urządzenia budownicze dla miasta rzeczonego, mocą których ustanowiono między innemi: Nowe budowle muszą być stawiane na zasadzie nowego planu. W ciągu 5 miesięcy wszystkie domy powinny być opatrzone w rynny i rury deszczowe, któreby na 1 1/2 stopy tylko do bruku nie dostawały. Weyścia do piwnic tam tylko cierpiane będą zewnątrz domu od ulicy, gdzie tego mieyscowość koniecznie wymaga; wszystkie inne zniesione być muszą. Domy przy ulicach głównych bez wyiątku, przy ulicach pobocznych z prawa o 2 lub 3 piątrach być powinny. Wzniesienie trotoaru na podwórze naywyżey 3 1/2 stop wynosić może. Każdy dóm, zaraz w pierwszych dwóch latach, w których iest zabudowany, powinien być wapnem zewnątrz wyrzucony i pomalowany; biała farba zupełnie do tego zakazana; innych kolorów, iakiemi strona domu od ulicy ma być pociągnięta, próby pierwey okazane być winny. Prócz iatek, w innych mieyscach do ulic przytykaiących, mięso sprzedawane być nie może, i t. d. Co się tyczy nowey ulicy nie daleko teatru, którą teraz zakładaią, surowsze ieszcze rozporządzenia wydano, tak, iż po upłynieniu lat kilku, Akwizgran stanie się naypięknieyszem miastem Niemiec, ozdobą Pruskich nadreńskich prowincyy.

(Do tego Numeru Gazety dołączony iest Ner. 18. Rozmaitości.)

Redakcyia Józefa Bensy; Drukiem Piotra Pillera.